

АБЕЛІСКІ
НА ПІНСКАЙ
ЗЯМЛІ

4-5

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

26

КРАСАВІКА 2023 г.

СЕРАДА

№ 78 (29958)

ДА ЮБІЛЕЮ
АСТРОЎСКАГА —
«БЕСПАСАЖНІЦА»

8

Каля Хатыні зашуміць дуброва...

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў дзень рэспубліканскага суботніка працаваў на добраўпарадкаванні дзяржаўнага мемарыяльнага комплексу «Хатынь»

Кіраўнік дзяржавы ў складзе сваёй брыгады высаджваў дрэвы на тэрыторыі комплексу. Цяпер тут з'явілася невялікая дуброва: у азнаменаванне 80-годдзя хатынскай трагедыі высаджана 80 дубоў. У суботніку ў «Хатыні» ўзялі ўдзел і прадстаўнікі працоўных калектываў, актывісты ГА «БРСМ», якія займаліся прыборкай і азеляненнем комплексу, падсыпкай і выраўноўваннем грунту.

Фота БелТА.

Перад пачаткам работ Аляксандр Лукашэнка разам з дырэктарам ДМК «Хатынь» Артурам Зельскім азнаёміўся з добраўпарадкаваннем комплексу. «Трэба кожны год нешта рабіць. Кожны год нейкую «разыначку» прыўносіць», — сказаў Прэзідэнт, аглядаючы комплекс. Адной з такіх «разыначак», адзначыў ён, стала адноўленая на тэрыторыі «Хатыні» царква.

«Царква выдатна ўпісалася ў гэты антураж. Нібы заўсёды там была. Прычым гэты стыль XVIII стагоддзя вытрымалі, не перабралі, — адзначыў Артур Зельскі. — Тое, што зроблена тут у 2022 годзе, сувымернае толькі са стварэннем самога мемарыяла, у які ўдзельнічалі новыя жыхары. І гэта цалкам ваша заслуга». Па словах дырэктара ДМК «Хатынь», за месяц мемарыяльны комплекс наведала больш за 10 тысяч чалавек.

«Брэсцкая крэпасць і Хатынь — месцы міжнародныя, вядомыя. Таму іх, вядома, трэба падтрымліваць на самым высокім узроўні», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт падзяляўся, чаму важна займацца азеляненнем мемарыяльнага комплексу: «Вёска — яна прыгожая была, асабліва тут, калі яна патанала ў зялёны, у кветках вясной... Яблыныны цвет».

Ён асабліва адзначыў, што ўсе леташнія пасадкі прыжыліся. Магчыма, гэта звязана і з тым, з якімі намерамі выконваліся работы. «Усё ў прыродзе адчувае, узаемаўязана. Мы проста гэтага не вывучылі. Па-мойму, мы наогул нічога не ведаем аб прыродзе. Таму на яе лепш маліцца», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. Ён упэўнены, што добраўпарадкоўваючы мемарыяльны комплекс, удзельнікі суботніка робяць правільную справу.

Паводле прэс-службы Прэзідэнта.

«ГАЛОЎНАЕ ЦЯПЕР — ПАСКАРЭННЕ»

Аналізуючы сітуацыю ў Гродзенскай вобласці, Прэзідэнт абзначыў задачы для ўсёй краіны

Пакулы у краіны выхадныя, у Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка — рабочы візіт у Гродна. У панядзелак кіраўнік дзяржавы спалучыў прыемнае з карысным: спачатку наведваў фінальны матч беларускай хакейнай экстралігі сезона-2022/23, а затым правёў нараду па развіцці Гродзенскай вобласці.

На ледзе гродзенскага Лядовага палаца спорту ў вырашальнай гульні за права валодання Кубкам Прэзідэнта сустрэліся хакеісты мясцовага «Нёмана» і жлобінскага «Металурга». Пераможцамі матча і ўладальнікамі галоўнага трафея стала каманда са Жлобіна. Вынік сустрэчы — 1:0. Прэзідэнт асабіста павіншаваў хакеістаў «Металурга» з перамогай і ўручыў камандзе заваёваны кубак.

З Лядовага палаца кіраўнік дзяржавы адправіўся ў аблвыканкам на нараду. Ён адзначыў неабходнасць абмеркаваць шэраг найбольш важных пытанняў у развіцці рэгіёна. Да гэтага Аляксандр Лукашэнка здзейсніў аблёт Гродзенскай і Брэсцкай абласцей. З борта верталёта беларускі

лідар падрабязна азнаёміўся з работай на зямлі.

«Скажам шчыра, вобласць развіваецца дастойна. Па асобных напрамках — лепш за іншыя. Па многіх напрамках задае тэмپ развіццю ў нашай краіне. Больш за ўсё цешаць поспехі працаўнікоў вёскі. На працягу апошніх гадоў вы сярод лідараў у краіне. Аднак, як мне дакладваюць (Камітэт дзяржаўнага кантролю, якому было даручана вывучыць сітуацыю), ёсць і ў вас слабыя месцы», — сказаў Прэзідэнт. Гварачы аб недахопах, Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на сферу жыллёвагадоўлі. Не выканана даручэнне па ўкамплектаванні малочнатаварных комплексаў пад поўную загрузку. На палове пабудаваных і рэканструяваных комплексаў не забяспечваецца нават сярэднеабласны ўзровень прадукцыйнасці жывёлы. Напрыклад, у Астравецкім раёне. Ёсць недагляды ў пытаннях узаўважвання статка. Гэта характэрна для Лідскага, Мастоўскага, Іўеўскага раёнаў. «Дарчы, тут адпаведна адзначаецца зніжэнне і валавой вытворчасці малака па 2022 годзе», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

СТАР. 2

Фота БелТА.

КОРАТКА

- Мітрапаліт Венямін: для ўмацавання сямейных традыцый патрэбны намаганні дзяржавы, духавенства, СМІ.
- Мінфін плануе даражэнне выпуску валютных аблігацый з сённяшняга дня.

Спецыяльны рэпартаж

ЖЫЦЦЁ ПРАЦЯГВАЕЦЦА, ПАМЯЦЬ ЖЫВЕ

Сёлета лічба «36» для Нараўлянскага раёна стала знакавай: менавіта столькі населеных пунктаў было выселена ў выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС — і трыццаць шэсць гадоў мінула з першай Радаўніцы, якая прайшла ў зоне адсялення... Той першы прыезд былых жыхароў ніхто не ўспамінае — ці то гэтыя ўспаміны балючыя, ці то яны ўжо сцерліся з памяці, нашчадкі былых перасяленцаў жывуць падзеямі сённяшняга дня. А актуальныя падзеі ў Нараўлянскім раёне — вялікая вада Прыпяці, якая затопіла дарогі і пад'язныя шляхі да могілак. Але людзі ўсё ж, дзе было магчыма, змаглі дабрацца да родных магіл...

СТАР. 7

ISSN 1990 — 763X

9 771990 763008

«ГАЛОЎНАЕ ЦЯПЕР — ПАСКАРЭННЕ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У ходзе правяральных мерапрыемстваў у 80 працэнтах абследаваных гаспадарак выяўлены парушэнні тэхналагічных рэгламентаў утрымання і кармлення жывёлы. Прэзідэнт таксама звярнуў увагу на праблемы ў вытворчасці свінны і мяса птушкі. «У той час, калі попыт на прадукцыю сельскай гаспадаркі вялікі, рынак адкрыты», — падкрэсліў ён і заўважыў, што трэба сур'ёзна заняцца выраўненнем сітуацыі на Скідзельскай птушкафабрыцы і Смагонскім камбінаце хлебапрадуктаў.

Аляксандр Лукашэнка нагадаў кіраўніку рэгіёна Уладзіміру Караніку аб даручэнні адносна стабфондаў і забеспячэння насельніцтва айчынай агароднінай і садавінай. «Вы мяне запэўнівалі, што ўсё ў парадку. А на справе кантралёрамі адзначаюцца праблемы і тут. Хацелася б ведаць, якія. Асабліва па выбарцы бульбы, капусты, буракоў. Пры гэтым вашы гандлёвыя сеткі завалены егіпецкай бульбай і расійскімі ярылкамі, цана на якія ў разы вышэйшая», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Яшчэ адна тэма — работа прамысловлага сектара рэгіёна. «Вы істотна праселі летас у дрэвапрацоўцы, тэкстыльнай прамысловасці, нафтахіміі і шрагу іншых галін. Наогул для Гродзеншчыны гэта недапушчальна. Ды і першы квартал бягучага года вы спрацавалі на ўзроўні мінулага года, а значыць, пакуль не кампенсавалі страты. Аднаўляцца трэба хутчэй. Як я кажу, бегчы, бегчы, бегчы. Галоўнае цяпер — паскарэнне», — падкрэсліў беларускі лідар. Ён заўважыў, што арыентавацца толькі на «Гродна Азот» і атамную станцыю нельга. «Я неаднаразова гаварыў аб неабходнасці рэалізацыі ў кожным раёне як мінімум па адным сур'ёзным інвестыцыйным праекце. Пры прызначэнні губернатара ставілася задача ўзяць на асабісты кантроль рэалізацыю аднаго значнага для галіны маштабнага праекта. І не на базе рэспубліканскага прадпрыемства», — адзначыў Прэзідэнт.

Застаюцца актуальнымі пытанні, звязаныя з рамонтам мясцовых аўтамабільных дарог. «Хоць губернатар па дарозе дакладваў, што вельмі шмат зроблена. А як на месцы там: аграгарадок — раённы цэнтр? Гэтыя дарогі які? Я нядаўна меў гонар праехаць па асобных дарогах ад аграгарадка да раённага цэнтра. Ну, ведалі, што я буду ехаць, дык хоць ямі закапалі. А наогул сітуацыя нярадавая», — звярнуў увагу кіраўнік дзяржавы. Пастаўлена задача ў найкарацейшыя тэрміны выправіць сітуацыю. І гэта датычыцца не толькі Гродзенскай вобласці, але і краіны ў цэлым. «Тут яшчэ больш-менш на Гродзеншчыне. Але ў цэлым па краіне сітуацыя няпростая. Нядаўна профільнаму віцэ-прэм'еру пастаўлена задача на працягу гэтага года ўсе дарогі адрамантаваць, чаго б нам тое ні каштавала. А, паверце, каштаваць заўтра будзе даражэй. Сёння нафта, нафтапрадукты, той жа бітум для асфальту таннейшы, чым калі-небудзь», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Фактычна аперацыйная нарада ў Гродне стала справаздачай губернатара і абласной вертыкалі ўлады аб выкананні сацыяльна-эканамічных паказчыкаў. «Як бачыце, пытанні няма. І ўсе яны найперш знаходзяцца ў кампетэнцыі мясцовай улады раённага і абласнога ўзроўню. Майце на увазе, што мы прааналізавалі заявы і скаргі нашых людзей з Гродзенскай вобласці ў Адміністрацыі Прэзідэнта і на імя Прэзідэнта. Таму я напрасіў, каб сёння на гэтай аперацыйнай нарадзе разам з губернатарам далажылі і яго профільныя намеснікі, а таксама пры неабходнасці прысутныя віцэ-прэм'еры», — сказаў Прэзідэнт.

Ён напрасіў далажыць у першую чаргу аб праблемных пытаннях, а таксама неікіх цікавых тэмах у разрэзе ўсёй краіны, улічваючы, што ў Гродзенскай вобласці як раней, так і цяпер ёсць вопыт, які можна пераймаць у іншых рэгіёнах. Аляксандр Лукашэнка ў некаторых момантах выказаў крытыку на адрас Мінскай вобласці на фоне сітуацыі на Гродзеншчыне. Ён растлумачыў, што на граніцы Мінскай і Гродзенскай абласцей бачна істотная розніца ва ўзроўні гаспадарання на зямлі. У той час як у Гродзенскай вобласці ў гаспадарках практычна ідэальны парадак, іх суседзі на Міншчыне не могуць пахваліцца такім жа станам. «Вы, напэўна, самазапакойліся, вы проста мяне не чуеце. Я ж вам кажу: лепш ваяваць у полі, чым там», — акцэнтаваў увагу беларускі лідар.

Паводле прэс-службы Прэзідэнта.

Нельга забываць аб вайне

У Мінску прайшоў Міжнародны антыфашысцкі форум

У ім узяло ўдзел больш за 40 замежных гасцей, у тым ліку ў дэлегацыі замежжа. Па відэаканферэнц-звязі падключаліся прадстаўнікі яшчэ каля 50 дзяржаў.

Мерапрыемства праходзіла ў Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар ЛУЦКІ, вітаючы ўдзельнікаў форуму, спасылаючыся на словы Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка, падкрэсліў важнасць захавання міру. «Менавіта таму тут праходзяць розныя мерапрыемствы, тут збіраюцца людзі, якія думаюць аб міры і аб тым, як прадухіліць вайну. Менавіта гэтым прысвечаны наш антыфашысцкі форум», — сказаў ён.

Ігар ЛУЦКІ нагадаў, што на беларускай зямлі праходзілі не толькі падобныя форуму. У 1946 годзе на тэрыторыі Беларусі адбыўся Мінскі працэс. «Мы судзілі тых, хто ступіў сваім каваным ботам на нашу зямлю, тых, хто прывёў сюды гора

і бяду, хто ўчыніў тут Хатынь, Алу і Чырвоны Берэг. Яны павінны разумець, што так будзе заўсёды. Калі нехта ступіць на нашу зямлю, адплата будзе няўхільна», — падкрэсліў Ігар ЛУЦКІ.

Паводле яго слоў, перад сучасным пакаленнем стаіць задача перш за ўсё захаваць мір, данесці да сваіх народаў і народаў краін-суседзяў, што нельга забываць пра тую страшную вайну, інакш усё паўторыцца. Менавіта таму памяць аб Вялікай Айчыннай вайне, яе героях, подзвігах народа-пераможцы былі адлюстраваны ў абноўленай Канстытуцыі Беларусі.

Ігар ЛУЦКІ таксама зачытаў прывітанне Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка ўдзельнікам антыфашысцкага форуму. У ім кіраўнік дзяржавы выказаў упэўненасць, што намаганні ўдзельнікаў форуму будучы ў далейшым накіраваны на ажыццяўленне прынцыпаў роўнасці, братэрства і справядлівасці.

Паводле БелТА.

Важная і патрэбная для краіны справа

Старшыня Савета Рэспублікі Наталля КАЧАНАВА ўзяла ўдзел у закладцы «Алеі Міру». Амаль сотня саджанцаў клёну і ясеня была высаджана паблізу жыллага комплексу «Студэцкая вёска». У пасадцы дрэў таксама ўзялі ўдзел члены Прэзідыума і супрацоўнікі сакратарыята Савета Рэспублікі, члены Маладзёжнага парламента пры Нацыянальным сходзе, міністр адукацыі Андрэй Іванец, адміністрацыя Маскоўскага раёна сталіцы.

Фота БелТА.

Як заўважыла Старшыня Савета Рэспублікі, правядзенне ў гэтыя красавіцкія дні рэспубліканскага суботніка з'яўляецца добрай традыцыяй. У той жа час, па словах Наталлі Качанавы, ніхто не чакае аб'яўлення пэўнай даты, каб навесці парадак на сваёй зямлі.

«Гэты дзень — ужо завяршэнне ўсяго таго, што рабілі многія арганізацыі, установы нашай краіны па навядзенні парадку, — звярнула ўвагу спікер верхняй палаты парламента. — Гэта наш брэнд, мы ганарымся тым, што наша краіна дагледжаная. Пасадка такой алеі ў Год міру і стварэння працы з'яўляецца вельмі важнай для нас, тым больш што мы працуем сёння з нашай моладдзю, з нашымі калегамі з Маладзёжнага савета. Кожны раз з намі на суботніку — нашы дзеці: тыя, хто прыязджае сюды з бацькамі, з бабуркамі і дзядулямі. Гэта таксама сведчыць аб тым, што такая традыцыя будзе жыць доўга. Мы разам робім вельмі важную і патрэбную справу для нашай краіны, нашага народа».

Наталля Качанова адзначыла, што рэспубліканскі суботнік ператварыўся і ў традыцыю, калі ёсць магчымасць сабрацца разам з калегамі і фізічна папрацаваць на карысць краіны. «Збіраем і сродкі

на вельмі добрыя і патрэбныя справы — па заванні і ўвекавечанні памяці тых, хто адстаў у свабоду і незалежнасць нашай краіны, — нагадала яшчэ адну мэту рэспубліканскага суботніка Старшыня Савета Рэспублікі. — Сімвалічна, што частка сродкаў, заробленых у час рэспубліканскага суботніка, будзе накіравана на стварэнне рэспубліканскага цэнтра патрыятычнага выхавання моладзі ў Брэсцкай краінацы. Гэта будзе сапраўды знакавая падзея ў сучаснай гісторыі Беларусі».

Як падзялілася Наталля Качанова, на суботніку яна прыйшла з вельмі добрым настроем. «З кожным годам я пранікаюся выдатнай ідэяй суботнікаў, хоць мы ўсё жыццё, з самых ранніх гадоў, удзельнічалі ў іх, — згадала спікер. — Калі ты са сваім калектывам не толькі на рабоце, за вырашэннем пэўных важных пытанняў, а і ў такой неформальнай абстаноўцы, — гэта выдатна. Шчыра скажу, што я гэткага дня чакаю».

Вераніка КАНЮТА.

Каб дарога сюды ніколі не зарастала

Прадстаўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта ўдзельнічалі ў навядзенні парадку на тэрыторыі мемарыяльнага комплексу «Літавец» — на месцы вёскі, спаленай фашыстамі разам з жыхарамі ў студзені 1943 года.

Фота БелТА.

Як адзначыў у размове з журналістамі кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар СЕРГЕЕНКА, і роднымі. «Каб дарога сюды лася адміністрацыя прыняла рашэнне прыязджаць сюды штогод не толькі ў суботнік, але і ў іншыя дні са сваімі блізкімі

і роднымі. «Каб дарога сюды лася адміністрацыя прыняла рашэнне прыязджаць сюды штогод не толькі ў суботнік, але і ў іншыя дні са сваімі блізкімі

Ігар Сергеенка дадаў, што традыцыя праводзіць суботнікі прыйшла з саветскіх часоў, але яна трывала ўвайшла ў штодзённае жыццё.

Такіх аб'ектаў шмат не бывае

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў працавалі на суботніку ў сваіх акругах, а парламентары ад горада Мінска і работнікі сакратарыята на чале з намеснікам старшыні Палаты прадстаўнікоў Валерыем МІЦКЕВІЧАМ унеслі свой уклад у стварэнне прыродна-ландшафтнай кампазіцыі ў гонар Году міру і стварэння працы ў рэкрэацыйнай зоне ў раёне вуліцы Пуліхава.

Калы трох дзясяткаў лісцевых і іглічных дрэў зрабілі гэты куток сталіцы яшчэ больш утульным, дагледжаным і прывабным для актыўнага вольнага часу мінчан.

«Гэта традыцыя выдатная. Беларусы заўсёды былі разам і ў абароне сваёй радзімы, і ў працы. У беларусаў ёсць такая рыса — дапамагаць адзін аднаму, — сказаў Валерыі Міцкевіч. — Наогул, кожнаму

чалавеку прыемна, калі часцінка яго працы, яго ўдзел дзесьці застаецца. Прыемна праціць, праехаць і разумець: вось тут я крыху прыклаў руку ці пасадзіў нешта. Таму, вядома, такіх алей, збудаванняў шмат не бывае, а ў горадзе чым больш, тым лепш. Мы самі сабе ствараем наваколнае асяроддзе».

Фота БелТА.

Амаль на тры гектары лесу больш

Фота БелТА.

Прэм'ер-міністр Раман ГАЛОЎЧАНКА разам з віцэ-прэм'ерамі таксама ўзяў ўдзел у рэспубліканскім суботніку. Кіраўніцтва ўрада і апарату Саўміна высадзіла саджанцы на плошчы 2,7 га ў Акінчыцкім лясніцтве Стаўбцоўскага раёна.

Міністр лясной гаспадаркі Аляксандр КУЛІК далажыў аб выніках работы галіны ў 1-м квартале бягучага года, рабоце гандлёвых пляцовак і ходзе лесааднаўленчых работ. Прэм'ер-міністр таксама азнаёміўся з працэсам механізацыі лясной гаспадаркі.

Паводле БелТА.

З настроем — як і кожную вясну

Больш як 12 мільёнаў рублёў сабрана па выніках рэспубліканскага суботніка, які адбыўся 22 красавіка

«Меркавалі, што будзе каля 12 мільёнаў, а на сёння, паводле нашых даных, ужо ёсць 12,3 мільёна рублёў, — паведаміў намеснік прэм'ер-міністра Леанід ЗАЯЦ ў суботу апоўдні. — Нямала людзей узяло ўдзел у суботніку. Прыведзены ў парадак пахаванні часоў Вялікай Айчыннай вайны, мемарыялы, комплексы, памятныя мясціны, прыбраны скверы, паркі, прыдарожныя палосы. Частка насельніцтва брала ўдзел у пасадцы лесу».

Палову грашовых сродкаў, заробленых у дзень правядзення рэспубліканскага суботніка, накіруюць Гомельскаму аблвыканкаму на рэканструкцыю мемарыяльнага комплексу вязням Азарыцкага лагера смерці (Калінкавіцкі раён). Яшчэ 50 працэнтаў пералічаць Брэсцкаму аблвыканкаму на стварэнне рэспубліканскага цэнтры патрыятычнага выхавання моладзі на базе Кобрынскага ўмацавання Брэсцкай крэпасці. Як суботнік праходзіў у рэгіёнах — у матэрыялах уласных карэспандэнтаў «Звязды».

Бярозка ад «Звязды»

На тэрыторыі Магілёўскай бальніцы № 1 з раніцы было шматлюдна — фарбавалі, падмяталі, саджалі дрэвы. Нядаўна пабудаваны тут інфекцыйны корпус прыняў першых пацыентаў 22 сакавіка, а на суботніку быў пасаджаны сквер з маладых дрэў. Разам з медработнікамі шчыравала і каманда кіраўніцтва вобласці на чале з губернатарам Анатолем Ісачанкам.

— Сёння на розных аб'ектах рэгіёна працуе прыкладна 250 тысяч чалавек. Плануем сабраць больш як мільён сто рублёў, — паведаміў старшыня аблвыканкама.

У рабоце па пасадцы дрэў былі задзейнічаны дэпутаткі корпусу вобласці, моладзь, жыхары Падняпроўскага краю, калектывы медыцынскай установы.

— Цудоўна, што суботнік аб'яднаў людзей розных прафесій, — лічыць намеснік старшын Магілёўскага аблвыканкама Валерый МАЛАШКА. — Ужо вызначаны аб'екты, куды пойдучы сродкі ад суботніка. Мы таксама плануем будаваць мемарыяльны музей на Буйніцкім полі, полі пшонасіці і народнай славы, і спадзяёмся, што налета гэта будоўля будзе ў ўсебеларускай, і маладзёжнай. Магчыма, яе таксама ў будучым падтрымаюць за кошт сродкаў агульнарэспубліканскага суботніка.

Карэспандэнт «Звязды» адгукнулася на заклік падтрымаць добрую справу і разам з калегамі пасадзіла дрэва.

Для дзяцей з усёй краіны

У Брэсце падчас суботніка на навядзенні парадку працоўныя дэсанты працавалі ў Брэсцкай крэпасці, у парку Воінаў-інтэрнацыяналістаў, на іншых пляцоўках. Тым часам добраўпарадкаванне вялося на многіх памятных месцах вобласці.

Удзельнікі суботніка шчыравалі на мемарыяльным комплексе «Хаваншчына» ў Івацэвіцкім раёне, прыбіралі «Помнік партызанам» у Пінску, працавалі каля многіх брацкіх магіл. Шэраг сацыяльных аб'ектаў рэгіёна таксама папрыгэжыў 22 красавіка, на іх тэрыторыі высадзілі дрэвы і кветкі. Усяго ў Брэсцкай вобласці ўдзел у суботніку ўзяло каля 500 тысяч чалавек.

Супрацоўнікі Брэсцкага аблвыканкама і гарвыканкама зранку прыбылі ў парк Воінаў-інтэрнацыяналістаў. Мінулай вясной там пачалася маштабная рэканструкцыя. У гэту суботу работа кіпела адразу на некалькіх пляцоўках парка. Адно садзілі дрэвы, іншыя працягвалі вызваляць тэрыторыю ад лішняй расліннасці. На адной з пляцовак працавала вялікая брыгада гарвыканкама на чале са старшынёй Сяргеем Лабадзі-

скім. Мэр паведаміў журналістам, што з цягам часу ў парк паявіцца веласіпедныя дарожкі, кафэ, ёсць заплы на ўладкаванне дзіцячых і спартыўных пляцовак.

Фота Брэсцкага аблвыканкама.

Працаваў у парку і старшыня аблвыканкама **Юрый ШУЛЕЙКА**. Перад работай губернатар падзяліўся падрабязнасцямі аб працоўным настроі:

— Сёлета на суботнік у рэгіёне выйшла прыкладна столькі ж людзей, які ў папярэднія гады, таму плануем зарабіць каля 1,5 мільёна рублёў. Як вядома, частка заробленых

краінай грошай пойдзе на стварэнне патрыятычнага цэнтры ў Брэсцкай крэпасці. З 2018 года там працуе цэнтр, у якім займаюцца школьнікі вобласці. А цяпер на гэтым месцы будзе разгорнута вялікая будоўля. Рыхтуецца дакумент, які дазволіць паралельна праектаваць і будаваць. І ўжо ўвосень распачнецца ўзвядзенне цэнтры, у які дзеці будуць прыязджаць з усёй краіны. З усведамленнем таго, што ўся краіна працуе на будучы цэнтр у Брэсце, асабліва актыўна удзельнічаем у суботніку.

Дарэчы, нядаўна адкрыты дабрачынны рахунак на ўзвядзенне цэнтры. На рахунак ужо паступілі першыя грошы. Чарговы этап развіцця існаючага на базе казармы 111-га гвардзейскага артылерыйскага палка на Кобрынскім ўмацаванні цэнтры прадулгеджае рэканструкцыю ўсёй казармы плошчай 2,6 тысячы квадратных метраў і будаўніцтва спартыўнага ядра. Таксама будзе падрыхтавана пляцоўка пад летні палатачны гарадок і добраўпарадкавана тэрыторыя. Калі цяпер падрыхтоўку на базе цэнтры праходзіць каля дзвюх тысяч школьнікаў за год, то з яго пашырэннем колькасць дзяцей вырасце шматкроць.

Рэканструкцыя завяршыцца восенню

Кіраўніцтва і супрацоўнікі Гомельскага аблвыканкама зрабілі свой унёсак у добраўпарадкаванне тэрыторыі на месцы рэканструкцыі мемарыяльнага комплексу вязням Азарыцкага лагера смерці ў Калінкавіцкім раёне.

— Увядзём аб'ект да канца лістапада, гэта вельмі важна зрабіць менавіта ў Год міру і стваральнай працы, — падкрэсліў старшыня аблвыканкама **Іван КРУПКО**. — Нашы дзеці павіны ведаць пра тую страшную трагедыю. Для гэтага і патрэбны музей, адкрыты для турыстаў усе 365 дзён у годзе.

Работы па рэканструкцыі комплексу вязням Азарыцкага лагера смерці ў Калінкавіцкім раёне вядуцца з пачатку мінулага тыдня. У суботу на аб'екце маніравалі пешаходныя дарожкі і агароджы, рыхтавалі пляцоўкі пад будучы музей.

Сёлета ў рэспубліканскім суботніку ўдзельнічала каля 370 тысяч жыхароў рэгіёна. Па папярэдніх разліках, яны зарабілі не менш за два мільёны рублёў.

У абласным цэнтры дэпутаты Гомельскага гарадскога Савета дэпутатаў устанавілі абсталяванне для заняткаў фізічнай культурай і спортам

у Кірмашаўскім скверы. Сад выўскаю пасадзілі навучэнцы адзінаццатых класаў трынаццаці школ Цэнтральнага

раёна Гомеля. Удзел у акцыі ўзяў і старшыня Гомельскага гарвыканкама **Уладзімір Прывалаў**.

Дзеля памяці

Фота grodnonews.

Знакавым аб'ектам у Гродне падчас суботніка стаў «Шталаг-324». Так называўся перасыланы лагер для ваеннапалонных, які зладзілі нямецкія захопнікі ў пачатку вайны на ўскрайку ваеннага гарадка.

— Мы другі год працуем у гэтым страшным месцы — перасыланы лагера «Шталаг» — і такім чынам паказваем, што фраза «Ніхто не забыты і нішто не забыта» — не пусты гук. Мы памятаем ахвяр і памятаем катаў той вайны. Мы не дазволім абяліць, рэабілітаваць катаў. Бо калі забываць урокі гісторыі, яна паўтарае іх зноў. Вельмі не хацелася б, каб вайна зноў прыйшла на нашу зямлю. І мы зробім усё для таго, каб гэтага не адбылося, каб захавачь мірнае неба на нашай бласлаўленай Богам зямлі, — адзначыў старшыня Гродзенскага аблвыканкама **Уладзімір КАРАНІК**.

Кіраўнік рэгіёна звярнуў увагу на тое, што ўжо не першы год грошы, якія зарабляюцца на суботніку, пералічваюцца на аб'екты дзеля захавання памяці аб ахвярах вайны. Гэта садзейнічае пераемнасці пакаленняў і патрыятычнаму выхаванню моладзі.

Падчас суботніка на аб'екце працавалі курсанты ваеннага факультэта ГрДУ і вучні ЦШ № 37 Гродна. Студэнты і школьнікі даўно ўзялі шэфства над гэтым мемарыялам, за імі замацавана вызначаная тэрыторыя, яны б'ваюць тут рэгулярна, каб падтрымаць парадак.

У далейшым плануецца правесці рэканструкцыю комплексу, перапраектныя работы праведзены летас. Побач з абеліскам будзе пабудавана царква.

У маштабнай кампаніі ў дзень суботніка ўзяло ўдзел амаль 280 тысяч чалавек з Гродзенскай вобласці. З рэгіёна ў рэспубліканскі фонд паступіць каля 900 тысяч рублёў.

Абавязак кожнага

На Віцебшчыне суботнік супаў з фінальным днём рэспубліканскай акцыі «Тыдзень лесу». Кіраўніцтва вобласці на чале з губернатарам **Аляксандрам СУБОЦІНЬІМ** узяло ўдзел у азеланенні **Бешанковіцкага лясніцтва**. Тут на плошчы 3,9 гектара працоўны дэсант высадзіў амаль дзве тысячы бяроз і елак.

«Свяшчэнны абавязак любога чалавека — наводзіць парадак у сябе дома, а для нас наша краіна — наш дом. Таму правільна і разумела, чаму такая колькасць людзей выходзіць у гэтыя дні на вуліцу: хтосьці падмятае, хтосьці будзе, садзіць дрэвы. Больш як 300 тысяч чалавек у вобласці ўдзельнічае ў суботніку. Нават тыя, хто не выходзіць на гэтыя работы, таксама адлічваюць сродкі ў фонд суботніка. Гэта важна і правільна», — адзначыў кіраўнік рэгіёна.

Па выніках рэспубліканскага суботніка Віцебшчына плануе зарабіць каля 1,28 мільёна рублёў.

Парадак сваімі рукамі

У Мінскай вобласці ў рэспубліканскім суботніку ўзяло ўдзел больш як 300 тысяч чалавек. Паводле папярэдніх даных, зароблена больш за 1 мільён 300 тысяч рублёў.

Працоўныя калектывы, прадстаўнікі мясцовай улады, грамадскіх арганізацый, моладзь, ветэраны працы, прафсаюзы добраўпарадкоўвалі тэрыторыі сваіх устаноў, арганізацый, падпрыемстваў. А таксама садзілі лес, алеі, наводзілі парадак на месцах агульнага карыстання, на брацкіх магілах часоў Вялікай Айчыннай вайны, мемарыялах.

Суботнік прайшоў ва ўсіх 22 раёнах Мінскай вобласці і ў горадзе Жодзіна.

Матэрыялы паласы падрыхтавалі **Святлана ЯСКЕВІЧ**, **Наталля КАПРЫЛЕНКА**, **Маргарыта УШКЕВІЧ**, **Нэлі ЗІГУЛЯ**, **Аляксандра ГВОЗДЗЕВА**, **Таццяна ЛАЗОУСКАЯ**.

АБЕЛІСЬКІ ПАРАНЕЙ ЗЯМЛ ПАСЛАННЕ З МІНУЛАГА Ё БУДУЧЫНЮ

У Пінску было знішчана два з трох жыхароў. Такіх страт горад не ведаў за ўсю сваю гісторыю

На мінулым тыдні ў многіх краінах свету адзначалі Дзень Катастрофы і Герцаму еўрапейскага юрэйства. Жалобныя мерапрыемствы ў памяць пра шэсьць мільянаў юрэйраў, якія загінулі ў гады Другой сусветнай вайны, прайшлі ў Ізраілі, краінах Еўропы. Адыбуўся такі вечар паміжці і ў нас, у Беларускаму дзяржаўнаму музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Згадалі тых, хто стаў ахвярай Халасцоту на тэрыторыі нашай краіны, а гэта было за семсот тысяч чалавек. У тым жалобным спісе — дзясяткі тысяч пінчан.

Напярэдадні

Старажытны Пінск, якому да тысячгадоўга застаетца няпоўны 75 гадоў, з даўняй часоў быў духоўным, гандлёвым, рамесным і прамысловага центра Палесся. Вквм ў суседствы жылі беларусы, юрэры, палыкі, татары, рускія, італьянцы, бавяры немцы і шведы. Юрэры пасяліліся ў Пінску ў самым канцы XV стагоддзя і паступова сталі ўплывовымі гандлярамі, прадпрыемальнікамі. На працягу XIX стагоддзя абшчына прыняла самы актыўны ўдзел у станаўленні горада як гандлявага і прамысловага центра Палесся. У гэты час тут былі ўведзены фабрычны і запалавая фабрыкі, судабудавнічы завод, млын, шэраг іншых значных прадпрыемстваў.

Перад страшным 1941 годам юрэры ў палескай сталіцы былі большасцю — у розныя гады ад 60 да 70 працэнтаў насельніцтва.

І ўжо на наступны пасля акупацыі дзень быў абнарадаваны антыюрэрыскай загад. Названымі датамі уведзены шматлікія абмежаванні, у тым ліку абавязковае нашэнне на адзенні жоўтай нашыві ў выглядзе шасціканцавай зоркі, забарона пакаіцца горад, хадзіць па тратуарах, можна было хадзіць толькі па сярэдняй дароці, на вуліцы забаранялася выходзіць на гадзінны раней да наступлення каманданцкай гадзцы. За невыкананне лобга пункту загаду пагражаў расстрэл.

Пачатак генацыду

З першых дзён пачалася рабаванне маёмасці. Гэтым займаліся немцыя салдаты, гестапаўцы, польская паліцыя. Юрэрыя загадвалася здаць усе золата, воўну, затым шэрыяныя касцюмы, коўдры, скуру для абутку, дамашнюю аскаіну. З наступнымем зімы ў людзей адабралі ўсе футры, цёплыя адзенне, нават старое і папашанае. За парушэнне было адно пакаранне — смерць. Напрыклад, калі знайшлі футра ў Мошэ Глодара, яго павесілі. Нотэ Мельнік павесілі за тое, што мяняў рэчы на мачку. Дачку лекара Ласоўскага спасцігла такія ж доля за абмен воўны на прадукты. Яшчэ адзін юрэры пазбавіўся жыцця за тое, што заразаў цяля для харчавання смлі.

У жніўні 1941-га ўсе юрэры Пінска прайшлі рэгістрацыю, а ў маі 1942 года яны былі змеччаны ў гета. У гета акрамя 18 640 пінчанюк трапілі юрэры з еўрапейскіх краін, а таксама з найбліжэйшых мястэч. Пачае стварэння пінскае гета стала апошнім на тэрыторыі Беларусаў. Гэта было агароджана калочым драгам, мела тры выходы. Якія абмежавалі. Вязні працавалі на прадпрыемствах і майстарнях горада, выконвалі іншую цяжкую працу.

У гета ад самага пачатку стваралі падпольныя групы. Немцы гэта ведалі і асцерагаліся юрэрыскага супраць. Таму яны імкнуліся

ў першую чаргу знішчаць юрэры-мужчыны ва ўзросце ад 15 да 50 гадоў, нягледзячы на тое што такім чынам пазбавіліся найбольш працаздольных вязняў. Яшчэ 4 ліпеня 1941 года, як толькі занялі горад, фашысты расстралі па надуманым абвінавачванні 16 маладых юрэрыскіх хлопцаў (аднаму з іх удалося ацапець і збегчы з расстрэльнай ямы, пазней ён стаў каштоўным сведкам). Масавыя расстралы працягваліся ў наступныя дні ліпеня. У архіўных дакументах наведвалася, што да другой паловы 1942 года ў гета амаль не заставалася вязні-мужчыны.

Па гэтай тэме найбольшым экспертам на Брэстчыне, несумненна, з'яўляецца Ірына ЯЛЕНСКАЯ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры эканомікі і бізнесу Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта. Пра даследчыка скажу крыху пазней, а цяпер невільны фрагмент з яе артыкула як гісторыка:

«Адзінага меркавання пра колькасць загінуўшых пінчан юрэры ў 1944 годзе. Большасцю даследчыца вызначае лічбы забітых мужчынаў дэяльнасцю ад 4,5 да 10 тысяч. У апошні месяц лета масавыя расстралы такой колькасці мірных жыхароў улічыўся беспрэзідэнтным. За ўсю гісторыю Пінск не перажываў такіх страт. Здавалася, што нічога больш страшнага ўжо не можа адбыцца. Але, як высветліцца пазней, акцыя жніўня 1941 года папярэднічалі яшчэ больш жалівым нацысцкім злачынствам. Карнікі спыталіся знішчыць частку насельніцтва, зольную да супрацьці, каб востанне без пераходу ажыццявіць забойства астатніх 18 тысяч пінчан юрэры».

Знішчэнне гета

28 кастрычніка 1942 года пачалося канчатковае знішчэнне гета, немцы ў сваіх дакументах называлі гэта «акцыя». Яна праводзілася матарызаваным батальёнам паліцыі ў суправаджэнні лёгкіх танкаў. Шматлікія падпольшчыкі гета спрабавалі аказаць супрацьціленне, але былі забіты на месцы. Ірына Яленская піша: «Пінчанам галася пінчан, якія ўспаміналі тыя страшныя дні восені. Восі што раскаваў Уладзімір Юльянавіч Краўца: «Гета было акружана атрадамі немцаў СС, былі пастаўлены кругом купленыя. Вайкоўцы атраду СС, узброеныя дадаткова палкамі і дубінамі, з розных бакоў увайшлі ў гета і сталі выганяць спрэс усіх — старых, жанчын, дзяцей, маці з немаўлятамі, хворых, усіх ударамі палкі аглялі на юрэрыскай могілкі паблізу бальніцы. Усіх, хто спрабаваў уцячы, расстрэльвалі альбо забівалі ударамі палак па галаве на месцы. На могілках таксама ўдарамі палак аддзялялі групы па некалькі сот чалавек і накіроўвалі, увесь час забіваючы палкамі, праз Шчытавую і Ляшчынку вуліцы за горад на

участак былога аэрадрома ў Добрую Волю, дзе былі падрыхтаваныя вільныя ямы-магілы. Людзям загадалі распранацца, уводзілі ў ямы, укладвалі радамі і забівалі. Бацькі павіны былі ўводзіць альбо ўносіць у ямы сваіх дзяцей, каб разам памеціці. Патокі і цяльныя лужыны крыві сталі на вуліцах гета і па шляху людзей за горад. Гэта было страшна. На свае вочы навулі на вуліцы трупы людзей у лужынах крыві, раскінаныя па дарозе адзенне, пасмы валасоў, параванія грошы, дамашнія рэчы...».

«Марыя Сяргееўна Пякарская згадала: «Пасля таго, як усё былі расстралены, пачалося страшнае рабаванне, асабліва ў юрэрыскіх кватэрах, дзе забірлі ўсе каштоўнае. Немцы забірлі лешыя, астатняе даставалася паліцыі. У гэты час насельніцтву нідзе не давалася хадзіць. Ця выходзілі на вуліцы, рызыкаваў быць расстрэліным».

«Восі што напісаў пінчанін Уладзімір Адамавіч Вербановіч ў 1944 годзе: «Тая страшная трагедыя, якая адбылася ў нашым паружальна невільным горадзе, не можа быць зьяўленнем выхарадзіўнага ў поўным сэнсе слова. Нема ты слоў, якімі можна выказаць тое, што адбылося ў XX стагоддзі, калі культура і цывілізацыя дасягнулі найбольшага расквіту... Віноўнікі, якіх нельга называць людзьмі, амальвваліся заўплываць, што па культуры сваёй сталіць вышэй за ўсе іншыя нацыі... Калі б да ўвайшоў нейкі праект, які б раскаваў, што будзе, як гэта будзе адбыцца, яму б нікто не паверыў. Аднак гэта адбылося...».

Спраўды, нават самае мрочнае сярэднявечча не бачыла падобных звестаў.

Выратавацца з таго пекла удалося жменьцы людзей, паводле розных звестаў, такіх было 40 чалавек. Многія з іх дамагліся зьнава быць у Пінску, дзе размяшчалася ўчыні дзевяць пінчан удастоены панаровага звання «Праведнік народнаў асветы». Імёны арганізатараў і выканаўцаў масавых забойстваў юрэры Пінска пазней былі ўстаноўлены. Многія з іх былі арыштаваны і панеслі заслужанае пакаранне.

Помнікі ў горадзе і за горадам

У Пінску і ваколіцах ёсць некалькі памятных знакаў тым трагічным падзеям. Вязні гета забівалі каля вёскі Пасяніца, а таксама ў раёне вёскі Казляневічы. У абодвух мясцінах устанавлены помнікі. Мемарыял ахвярам Халасцоту на поўнач ад Пінска, каля былога маёйтка «Добрая Воля», дзе таксама знажліся галавы многіх пінчан чалавек, пастаўлены ў 1992 годзе. Тут за гады акупацыі было забіта ўсяго каля 30 000 юрэры. У гадзінны сумных паездаў да помніка прыходзіць людзі, каб аддаць даніну памяці і смутку.

У кастрычніку мінулага года побач з мемарыялам прайшоў вялікае жалобнае мерапрыемства за нагоды 80-й гадавіны знічэння гета. На мінулым прысутнічалі кіраўнікі Пінскага раёна, дэпутаты розных узроўняў, прадстаўнікі грамадскіх і рэлігійных, маладзёжных арганізацый, дыпламаты.

Валерый РАБКАВЕЦ, старшыня Пінскага гарвыканкома, гаварыў пра даніну паважі змялжам, якія бязвіна загінулі ад рук чалавека-ненавісна-карніку, як крок да ўмацавання міру і згоды ў нашай краіне: «Мы эню і эню ўсведліваем, як няспоконна забываеце генацыд. Халасцот. Кожны чалавек павінен ведаць гэтую крываваую старонку нашай гісторыі і рабіць усё, каб не дапусціць паўтарэння».

Валіяцкіна БЕГЕБА, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусаў, сказала, што на тэрыторыі Пінскага раёна ў гады акупацыі было забіта людзей больш, чым прамяжвала ў Пінску да вайны. — Паводле найноўшых даследаванняў, на Піншчыне было забіта каля 72 тысяч чалавек розных нацыянальнасцяў; савецкіх грамадзян і ваеннапалонных. Тэя калектыўны жахі і асабістыя трагедыі сёння нельга ўвабці, яны не ўмяшчаюцца ў галаве чалавек, што жыва пад мірным небам. Мы павіны гаварыць пра вайныя значытствы, праводзіць мерапрыемствы і акцыі памяці, якія з'яўляюцца не толькі вынікам увагі з боку ўладных структур, але і адказам на запыт беларускага грамадства. Наш агульны абавязак — не дазволіць

У раздзеле «Ліквідацыя гета» на падставе спраздаваў аднаго з выканаўцаў акцыі знічэння, а таксама паводле ўстапамі гэтаў, якія выжылі, назіраецца спроба аднавіць адну з самых жудасных старонак гісторыі Піншчыны. Яшчэ студэнцкі гістарык Ірына Яленская пачала працаваць у Пінску занаўленам дзяржаўным

паўтарэння чорных старонак гісторыі.

У тэя ж дні прайшоў жалобны мітынг і каля помніка на вуліцы Пушкіна ў Пінску, дзе размяшчалася гета. Гэта не толькі месца апашняга прыстанку няшчасных людзей, але і калектыўная магіла амаль пяць тысяч нявінных ахвяраў. Дарэчы, тут фашысты знічалі не толькі юрэры, але і партызан і падпольшчыкаў, вязняў гарадской турмы, забівалі людзей цыганскай нацыянальнасці. Які сведчылі відэаочы, паблізу цыперанскага помніка, у кватэлае паміж вуліцамі Гогаля і Зялёнай і на Каралінскіх юрэрыскіх могілках неподаў і фарме ладзілі для сябе д'зобальскі забавы. Яны збірлі юрэрыскіх дзяцей і групы, бывала, да 50-60 чалавек, і аддавалі іх на здэк галодных сабакам. Да гэтага жыўні спецыяльнай некалькіх дзён не кармілі. Мемарыяльны знак устанавлены тут у 1993 годзе.

Даследчык трагічных старонак гісторыі

У поўным сэнсе помнікам трагічным падзеям перыяду акупацыі

ў Пінску можна назваць і кнігу Яўгена Разенблата, брэсцкага вучонага, і Ірыны Яленскай «Пінскія юрэры. 1939—1944», якая выйшла з друку ў 1997 годзе. На аснове афіцыйных дакументаў, а таксама ўспамінаў сведкаў і ўдзельнікаў трагічных падзей у манарграфіі разглядаюцца розныя аспекты жыцця юрэрыскай абшчыны да вайны. Большая частка кнігі прысвечана менавіта жыццю ў акупацыі, калі юрэры спачатку жылі ў стане многіх абмежаванняў і прыжэння, што стала сваёю рогу гэта адкрытага тэты, а потым агнуліся ў закрытым гета. Менавіта з дапамогай дакументаў і сведчаньняў аўтара даказваецца, што стварэнне гета было адной з прыступак на шляху да фізчнага вынішчэння юрэрыскага насельніцтва. Недаход харчавання, пітной вады, адзення, пагаршэнне санітарнага стану і медыцынскага абслугоўвання прывялі да розкага павелічэння смертнасці вязняў.

А яшчэ пастаянна прыжэння, розныя формы расавы і правасой дыскрымінацыі стравілі пагаршэнню стану людзей. Масавыя антысеміцкая прапаганда становілася сваёсабівай формай ідэалагічна генацыду і рыхтавала грамадскую думку да прымальнасці зверскай паліцыі.

Ірына Эдуардаўна Шмат робіць для папулярнасці гістарычных звестак, праводзіць асветніцкія мерапрыемствы ў гарадскіх структурах і ў сваім універсітэце. Нелькі гэтаў тэму на мясцовых тэлеустудыі прывяла цяжкі перадач пра лёсы вязняў гета. Яна мае звесткі пра ўсіх вязняў пінскага гета, пра тое, як мяняўся яго склад, і кампетэнтна можа сведчыць пра звесткі фашысцкага акупацыйнага рэжыму. Гісторык працавала не толькі з архіўнымі дакументамі, у 1990-я гады яшчэ мачыным запісаў успаміны відэаочы. Тады жылі людзі, якія помнілі трагічны гета. Яна хадзіла, сустракалася, запісвала. З калагеі яны шукалі сведкаў у краінах былога Саюза, Польшчы, Ізраілі, прасілі іх прыслуха ўспаміны. Шмат гэтых матэрыялаў становіцца бязмярнымі.

І кожнае выступленне навукоўца на падставе названых дакументаў выгледжае як пасланне ў будучыню. «З'ямою погляд, у Пінску павінен з'явіцца новы пом-

нік — напаміні пра жыццё, пакуты і гібель вялікай гета, — разважае Ірына Яленская. — Не прычыны абеліск, па якім толькі прамільне гораду гадардзямца і цосца горада, які спішаецца па сваіх справах, а сабыліны, унікальны знак, аб які літаральна спытакніхся паглядзі і засташне... Знак, падобны на сцяну, якія прымуцьці хоць на імгненне спыніцца і тым самым ушанаваць памяць пра тых, хто загінуў у 1941—1944 гадах. Гэта горадзе шмат таленавітых, творчых людзей, веру, што яны могуць прапанаваць арганізацыйны практ, які ўвабасці тэму генацыду пінскай Вялікай Айчыннай вайны ў Пінску. Такі памяты знак стане сімвалам асуджэння нацысцкай значытствы, нашай клятай захаваць гістарычную памяць».

Святлана ЯСКЕВІЧ. Фота pinkskevy.by. Аўтар выказвае падзяку Ірыне Эдуардаўна Яленскай за дапамогу ў падрыхтоўцы матэрыялу.

Праект стварэння прынцыпальна падтрымкі ў адравацыі з Указам Прэзідэнта № 131 ад 31 сакавіка 2022 года.

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ

«МАРА – КОЖНАМУ СВАЯ!»

1. Наименование рекламной игры.

Настоящая рекламная игра называется «МАРА – КОЖНАМУ СВАЯ!» (далее – «Рекламная игра»), проводится в соответствии с условиями настоящей Правил (далее – «Правила») в соответствии с законодательством Республики Беларусь без взимания с участников Рекламной игры платы.

2. Сведения об организаторе.

2.1. Организатором Рекламной игры является Закрытое акционерное общество «Сэлмон-График» (далее – «Организатор»), УНП 100843219, зарегистрировано решением Мингорисполкома от 2 декабря 2008 года. Юридический адрес (месторасположение): 220073, г. Минск, ул. Ольшевского д. 22, пом. 40, офис 605.

2.2. **Занеинтересованное лицо:** Общество с ограниченной ответственностью «Парфюмерно-косметическая фабрика «СОНЦА» (далее – «Занеинтересованное лицо»), 212030 Республика Беларусь, г. Осиповичи, ул. Прокруцаева, 1, УНП 790670506.

3. Территория проведения Рекламной игры.

Рекламная игра проводится на территории Республики Беларусь.

4. Период проведения Рекламной игры.

Рекламная игра проводится с 01 мая 2023 года по 31 августа 2023 года, включая период розыгрышей, вручения призов и опубликования результатов.

5. Период, в течение которого можно стать участником Рекламной игры: с 01 мая 2023 года по 31 июля 2023 года включительно.

6. Состав Комиссии по проведению Рекламной игры.

7.1. Девятчеловечная комиссия создается Комиссия по ее проведению. Комиссия осуществляет свою деятельность в период проведения Рекламной игры. Состав Комиссии:

Председатель Комиссии – управляющий ЗАО «Сэлмон-График» – индивидуальный предприниматель Ермакова Ольга Леонидовна.

Члены Комиссии:

Гринкевич Екатерина Сергеевна – специалист отдела рекламных проектов ЗАО «Сэлмон-График»;

Малюк Виктория Владимировна – ведущий специалист отдела рекламных проектов ЗАО «Сэлмон-График»;

Степных Александр Петрович – заместитель директора по правовым вопросам ООО «Медиа Крама»;

Куховцова Елена Николаевна – заместитель директора по маркетингу ООО «Парфюмерно-косметическая фабрика «СОНЦА».

6.2. Комиссия осуществляет контроль за соблюдением установленных Правил проведения Рекламной игры, рассматривает возникшие жалобы и предложения со стороны участников Рекламной игры.

6.3. Члены Комиссии обязаны осуществлять возложенные на них полномочия в течение срока проведения Рекламной игры.

7. Наименование товаров (работ, услуг) или их групп, в целях стимулирования реализации которых проводится Рекламная игра.

7.1. Рекламная игра проводится в целях стимулирования реализации товаров с промостроителем, производимых под товарным знаком «Мара Узор Чысцiнi» (далее – Игровой продукт) указанных в Таблице № 1.

Таблица № 1

№ п/п	Штрихкод	Наименование
1	4814628004151	Средство моющее синтетическое порошкообразное универсальное Мара Узор Чысцiнi автомат Утренняя свежесть, 3 кг
2	4814628004236	Средство моющее синтетическое порошкообразное универсальное Мара Узор Чысцiнi автомат 2 в 1 с кондиционером, 2 кг
3	4814628004274	Средство моющее синтетическое порошкообразное Мара Узор Чысцiнi автомат для цветного, 3 кг
4	4814628004564	Средство моющее синтетическое порошкообразное универсальное Мара Узор Чысцiнi автомат Утренняя свежесть, 5 кг
5	4814628004571	Средство моющее синтетическое порошкообразное Мара Узор Чысцiнi автомат для цветного, 5 кг
6	4814628009224	Средство моющее синтетическое порошкообразное Мара Узор Чысцiнi автомат 4 в 1, 3 кг

8. Условия, при соблюдении которых физическое лицо становится участником Рекламной игры:

8.1. К участию в Рекламной игре допускаются достигшие возраста 18 лет дееспособные физические лица граждане Республики Беларусь, постоянно проживающие в Республике Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, постоянно проживающие в Республике Беларусь (имеющие вид на жительство на территории Республики Беларусь).

8.2. Участником Рекламной игры не может быть член Комиссии по проведению Рекламной игры, а также лицо, состоящее в трудовых отношениях с Организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях союзности.

8.3. Для участия в Рекламной игре необходимо в период времени с 01 мая 2023 года по 31 июля 2023 года включительно:

8.3.1. Приобрести в объектах розничной торговли на территории Республики Беларусь любые Игровые продукты, указанные в п. 7.1. Правил, с промостроителем.

8.3.2. Сохранить чек (кассовый или электронный) в срок по 31 августа 2023 года. Под чеком в настоящих Правилах понимается документ, подтверждающий факт приобретения Игрового продукта, который должен содержать сведения о наименовании и об УНП (учетном номере палаточника) продавца, времени и дате покупки, наименовании, количестве и цене приобретенного Игрового продукта (далее – «Чек»).

8.3.3. Пройти регистрацию Участника на сайте www.mara-igra.by (далее – Сайт), указав достоверные данные, выразив согласие на участие в проводимой Рекламной игре, подтвердить ознакомление с настоящими Правилами, а также выразить согласие на сбор, обработку, хранение и использование своих Персональных данных в рамках проведения Рекламной игры путем проставления отметки в личном кабинете на Сайте.

Для регистрации Участника на Сайте необходимо заполнить на Сайте следующие сведения об Участнике:

- фамилия (обязательно), имя (обязательно), отчество (при наличии – обязательно);
- дата рождения (обязательно);
- адрес электронной почты (обязательно);
- личный номер мобильного телефона оператора сотовой связи Республики Беларусь в международном формате, услугами которого пользуется Участник (MTC, A1, Life) (обязательно).

После этого Участнику на указанный им номер мобильного телефона будет направлен SMS-код, при введении которого в соответствующем поле на Сайте регистрация Участника будет считаться завершенной. Регистрация Участника на Сайте производится только один раз за период проведения Рекламной игры.

Один и тот же номер мобильного телефона может быть использован для регистрации одного Участника.

Номер мобильного телефона Участника и SMS-код, полученный при регистрации, будет выступать в качестве учетной записи Участника для доступа в личный кабинет на Сайте.

8.3.4. Зарегистрировать в своем личном кабинете на Сайте Чек, подтверждающий факт приобретения Игрового продукта.

Для регистрации Чека на Сайте необходимо в личном кабинете Участника на Сайте в соответствующих полях ввести номер Чека, а также дату и время приобретения Игрового продукта в соответствии с Чеком.

Загрузить в личный кабинет на Сайте фотографии регистрируемого Чека. Изображение Чека должно быть четким и содержать следующую информацию:

- наименование, количество и цену Игровых продуктов;
- дату и время приобретения Игровых продуктов;
- наименование и УНП продавца (торгового объекта, где были приобретены Игровые продукты);
- номер Чека.

Чеки, содержащие неполную информацию, указанную в настоящем пункте, в т. ч. без наименования Игровых продуктов, не могут быть использованы для участия в Рекламной игре.

Один Чек можно зарегистрировать для участия в Рекламной игре только один раз.

8.3.5. Номера участия присваиваются Участникам в хронологическом порядке согласно дате и времени регистрации Чека на Сайте.

В случае, если у Участников совпадает дата и время регистрации Чека, присвоение номеров участия совершается в алфавитном порядке по Ф.И.О. Участников.

Участнику Рекламной игры присваивается только один номер участия за каждый зарегистрированный Чек, в период, указанный в п. 5 настоящих Правил. Присвоенные номера участия отображаются в личном кабинете Участника в течение 5 (пяти) рабочих дней с момента регистрации каждого Чека.

Количество номеров участия, которое может быть таким образом присвоено Участнику, не ограничивается.

8.4. Участники при регистрации на Сайте обязаны вводить достоверную информацию.

8.5. Каждый Участник может принимать участие в Рекламной игре неограниченное количество раз при условии покупки Игрового продукта и выполнения требований, необходимых для участия в Рекламной игре.

9. Состав, размер призового фонда и источники его формирования.

9.1. Призовой фонд Рекламной игры составляет **18 008,49** (восемнадцать тысяч восемь) белорусских рублей 49 копеек и формируется за счет денежных средств Занеинтересованного лица.

9.2. Призовой фонд Рекламной игры включает в себя призы (выигрыши), перечисленные ниже в Таблице № 2.

Таблица № 2

Наименование	Общее количество	Стоимость за единицу, бел. руб.	Общая стоимость, бел. руб.
Приз 1			
Стиральная машина Samsung WF601R2GOWDBY, страна производитель – РОССИЯ	3	1 299,00	3 897,00
Денежные средства для уплаты подоходного налога		166,31	498,93
Приз 2			
Робот-пылесос Xiaomi Mi Robot Vacuum-Mop 2 BHRF505EU / STYTJ03ZHM, страна производитель – КИТАЙ	3	798,00	2 394,00
Денежные средства для уплаты подоходного налога		91,45	274,35
Приз 3			
Смартфон Apple iPhone 14 128GB / MPVNZ (синий), страна производитель – КИТАЙ	2	3 198,00	6 396,00
Денежные средства для уплаты подоходного налога		450,07	900,14
Приз 4			
Смартфон Apple iPhone 14 128GB / MPUF3 (полночный), страна производитель – КИТАЙ	1	3 198,00	3 198,00
Денежные средства для уплаты подоходного налога		450,07	450,07

При упоминании по тексту Правил Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4 именуются – «призы».

10. Порядок проведения розыгрыша призового фонда.

10.1. Место проведения розыгрышей призового фонда – г. Минск, пр-т Независимости, 74, пом. 100 (Фирменный магазин «Сонца»).

10.2. Розыгрыши призов проводятся согласно Таблице № 3.

Таблица № 3

№ розыгрыша	Дата и время розыгрыша	Розыгрыши проводятся среди Участников, выполнивших условия участия в Рекламной игре в период	Призы для розыгрыша
1	09 июня 2023 года в 13.00	С 00:00:00 по 23:59:59 01 мая 2023 года по 23:59:59 31 мая 2023 года	Приз 1 – 1 шт.; Приз 2 – 1 шт.; Приз 3 – 1 шт.
2	11 июля 2023 года в 13.00	С 00:00:00 по 23:59:59 01 мая 2023 года по 23:59:59 30 июня 2023 года	Приз 1 – 1 шт.; Приз 2 – 1 шт.; Приз 3 – 1 шт.
3	09 августа 2023 года в 13.00	С 00:00:00 по 23:59:59 01 мая 2023 года по 23:59:59 31 июля 2023 года	Приз 1 – 1 шт.; Приз 2 – 1 шт.; Приз 4 – 1 шт.

10.3. Для проведения каждого соответствующего розыгрыша призов формируется единый Список Участников (далее – Список) с указанием присвоенного номера участия, даты и времени регистрации соответствующего Чека на Сайте, фамилии, имени, отчества (при наличии) Участника Игры, даты рождения, электронного адреса и телефона.

Все номера участия имеют одинаковую разрядность.

Призы разыгрываются в последовательности, указанной в Таблице № 3. За ходом розыгрышей призов следит Комиссия. Итоги розыгрышей фиксируются в протоколе Комиссии, который составляется и подписывается всеми присутствующими членами Комиссии.

10.4. Для каждого розыгрыша призов Организатором используется лототрон и набор шаров в количестве 10-ти штук с номерами от 0 до 9. Определение выигрышных номеров участия происходит путем его формирования прозрачно слева направо из номеров шаров, последовательно извлекаемых из лототрона.

Для определения цифры первого слева разряда выигрышного номера Организатор помещает в лототрон шар с цифрами от 0 (нуля) до цифры, соответствующей первой слева цифре последнего по порядку номера в Списке. Организатор извлекает из лототрона один шар. Цифра из извлеченного шара вносится в протокол и записывается в первый слева разряд формируемого выигрышного номера.

10.5. Далее в лототрон загружаются все десять шаров, шары перемешиваются и из лототрона извлекается шар, цифра в котором определяет цифру следующего разряда выигрышного номера. Производится проверка на наличие полученной комбинации цифр разрядов в соответствующих разрядах номеров Списка. При наличии совпадения цифра вытянутого шара записывается в соответствующий разряд выигрышного номера – и шар возвращается в лототрон; в противном случае – извлеченный шар с цифрой не возвращается в лототрон, и Организатор извлекает следующий шар до получения нужного совпадения. Шары извлекаются до тех пор, пока полученная комбинация цифр разрядов не попадет в диапазон цифр соответствующих разрядов номеров в соответствующем Списке.

Участник, на чей номер участия пришлось выигрыш, признается победителем (далее – Победитель), имеющим право на получение соответствующего приза (Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4). Таким образом определяются Победители всех розыгрышей призов.

10.6. Для каждого приза (Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4) в каждом розыгрыше определяется один Альтернативный победитель, которым становится иной Участник Рекламной игры с номером участия, следующим за выигрышным номером участия Победителя.

Участник игры может признаваться Победителем, выигравшим приз (Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4), в одном и том же розыгрыше только один раз.

В случае если выигрышный номер участия принадлежит Участнику, который уже выиграл соответствующий приз (Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4) в данном розыгрыше, то выигрышным признается следующий после него номер игры Участника.

В случае если выигрышный номер участия Участника находится в конце Списка, то дальнейшее исчисление для определения Победителей (в т. ч. Альтернативных победителей) продолжается с начала Списка.

10.7. Участники Рекламной игры вправе присутствовать при проведении розыгрыша и способ информирования Победителей.

11. Победители извещаются о выигрыше посредством SMS, телефонного звонка на номер телефона Участника, уведомления электронным письмом на адрес электронной почты Участника, указанных им при

регистрации в личном кабинете Участника, в срок не позднее 11 августа 2023 года. Сведения о результатах розыгрыша также размещаются на Сайте не позднее 11 августа 2023 года включительно.

12. Порядок получения призов.

12.1. Для получения призов Победители предоставляют Организатору не позднее 18 августа 2023 года на электронную почту mar-igra@salmongraphics.by следующие данные:

- фамилию, имя, отчество (при наличии);
- серию и номер паспорта либо ID-карты (вида на жительство, паспорта иностранного гражданина (с переводом на русский или белорусский язык), кем и когда выдан документ;
- адрес места регистрации.

При возникновении спорных вопросов Организатор оставляет за собой право запросить оригинал кассового Чека (распечатку электронного Чека) у Победителя Рекламной игры.

12.2. Для получения призов Победители не позднее 22 августа 2023 года включительно должны прибыть по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 22, офис 605 (6-й этаж) с понедельника по пятницу (за исключением дней, объявленных в установленном порядке не рабочими в Республике Беларусь) с 9.00 до 17.00, предварительно согласовав дату и время прибытия за получением приза с Организатором по телефону: +375 17 379 80 77, +375 33 630 45 20. Звонки платный в соответствии с тарифами операторов, услугами которых пользуется Победитель.

При себе иметь паспорт гражданина Республики Беларусь либо ID-карту (или вид на жительство), национальный паспорт той страны, гражданином которой он является, или документ, подтверждающий личность (для лиц без гражданства). В случае если данный документ выдан не на государственном языке Республики Беларусь, также предоставляется заверенный нотариально перевод такого документа на государственный язык Республики Беларусь.

12.3. В случае если в установленные данными Правилами сроки не удается связаться с Победителями любым из указанных выше способов, либо Победители не предоставят в срок по 18 августа 2023 года данные, необходимые для получения призов, либо предоставленные данные не соответствуют данным, указанным при регистрации Участника на Сайте, либо Победители отказываются от призов, либо Победители не явились за получением приза в срок, право на призы переходит Альтернативным победителям. Организатор уведомляет о выигранные Альтернативных победителей призов по электронной почте, телефону и SMS, указанные им при регистрации и в личном кабинете Участника в сроки, указанные в Таблице № 4 п. 12.4.

12.4. Сроки предоставления данных Альтернативными победителями и получения призов указаны в Таблице № 4.

Таблица № 4

Наименование	Сроки уведомления Альтернативных победителей (по)	Предоставление данных Альтернативными победителями (по)	Получение призов Альтернативными победителями (по)
Призы	23 августа 2023 года	28 августа 2023 года	31 августа 2023 года

12.5. Для получения призов Альтернативные победители, которым перешло право на получение призов, должны в сроки, установленные в п. 12.4 Правил, предоставить Организатору по электронной почте mar-igra@salmongraphics.by данные, указанные в п. 12.1. Правил. Призы Альтернативным победителям выдаются в порядке, предусмотренном п. 12.2. Правил, в срок, указанный в п. 12.4. Правил.

12.6. Альтернативные победители утрачивают право на получение призов в случае, если в установленные данными Правилами сроки не удается связаться с Альтернативными победителями любым из указанных выше способов, либо Альтернативные победители в срок не предоставят данные, необходимые для получения призов, либо предоставленные данные не соответствуют данным, указанным при регистрации Участника на Сайте, либо Альтернативные победители отказываются от призов, либо Альтернативные победители не явились в указанный срок за получением призов.

12.7. С момента передачи призов Победителям Рекламной игры (соответственно Альтернативным победителям) переходят все риски и обязательства, связанные с владением, пользованием и распоряжением призами. Денежная компенсация стоимости призов не производится. Победители (соответственно Альтернативные победители), в случае их нежелания получить призы, не имеют право на получение призов другим лицам. Призы не подлежат замене. Ответственность Организатора по выдаче призов ограничена количеством и видом призов, указанных в Правилах.

Организатор не несет ответственности за любые риски, связанные с качеством призов и их эксплуатацией, возникшие после передачи призов Победителям (соответственно Альтернативным победителям).

12.8. В случае если Победители (соответственно Альтернативные победители) не могут приехать за получением призов лично, призы могут получить их доверенные лица при предъявлении копии паспорта (документа, его заменяющего) Победителя (соответственно Альтернативного победителя), сего доверенного лица и заверенной и нотариально заверенной либо приравненной к таковой доверенности от Победителя (соответственно Альтернативного победителя).

12.9. Участники Рекламной игры, претендующие на получение призов, обязуются заполнить и подписать все необходимые документы, предоставляемые Организатором Рекламной игры для получения призов, предоставить копии документов, удостоверяющих личность, а при необходимости копии доверенности на право представления интересов Победителя при получении приза.

12.10. Организатор при выдаче призов признается налоговым агентом и удерживает денежную часть приза подоходный налог, причитающийся к уплате Победителям в связи с получением приза.

12.11. Организатор не оплачивает Победителям расходы, связанные с проездом к месту получения приза (в офис Организатора).

12.12. В случае если и Победитель, и Альтернативный победитель, претендующий на получение приза, не обеспечивает соблюдение условий Правил, в результате чего теряет право получения приза (Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4), такой приз (Приз 1, Приз 2, Приз 3, Приз 4) остается в распоряжении Организатора.

13. Прочие условия:

13.1. Правила Рекламной игры подлежат опубликованию в газете «Звезда» до начала Рекламной игры.

13.2. Результаты проведения Рекламной игры публикуются в газете «Звезда» не позднее 30 августа 2023 года.

13.3. Информацию о Правилах и условиях участия в Рекламной игре можно получить на Сайте www.mara-igra.by, а также по телефону горячей линии (телефон для справок по вопросам проведения Рекламной игры): +375 17 379 80 77 в будние дни с 09.00 до 17.00. Звонки платный в соответствии с тарифами операторов, которыми пользуется Участник.

13.4. Организатор не несет ответственности за:

- 13.4.1. Ошибки, допущенные Участниками Рекламной игры;
- 13.4.2. Невозможность связаться с Участником в случае необходимости уведомления Победителя (соответственно Альтернативного победителя).

13.4.3. Невозможность (несвоевременное выполнение) Участниками обязанностей, связанных с участием в Рекламной игре и получением призов;

13.4.4. Незнакомление Участников с настоящими Правилами и условиями участия в Рекламной игре, незнакомление с результатами проведения Рекламной игры;

13.4.5. Неполучение (несвоевременное получение) от Участников документов и/или сведений, необходимых для получения призов;

13.4.6. За работу сети Интернет при ее использовании Участником (например, за работу компьютерной, предоставляющих услуги сети Интернет Участнику), операторов сотовой подвижной электросвязи (плохое соединение с оператором и т. д.).

13.5. Споры между Организатором и Участниками Рекламной игры рассматриваются в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

13.6. Все возможные претензии Участников Рекламной игры в отношении организации Рекламной игры должны быть адресованы Организатору.

Свидетельство № 4301 о государственной регистрации рекламной игры, зарегистрированной 10 апреля 2023 г., выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь.

ЖЫЦЦЁ ПРАЦЯГВАЕЦЦА, ПАМЯЦЬ ЖЫВЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У адселенай зоне на тэрыторыі Палескага дзяржаўнага радыяцыйна-экалагічнага запаведніка знаходзяцца дваццаць дзевяць могілак, да часткі з іх дарогі сёлета апынуліся пад вадой. Галоўнае ўпраўленне па праблемах ліквідацыі наступстваў катастрофы на ЧАЭС Гомельскага аблвыканкама і раённы аддзел загадзя апавяцілі, што да былых вёсак Вяжышча, Бярозаўка, Майдан, Антонаўка, Вяпры і Даўляды людзей будучы падвозіць на спецтранспарце, а вось да вёсак Дзятлік, Бук, Гамарэня і Баровічы наогул дарогі адсутнічаюць і туды праезд забаронены. Да астатніх могілак праезд дазволены, і пры наяўнасці дакументаў туды трапіць не складае ніякіх праблем. За два радаўнічныя дні зону адчужэння і адсялення наведалі тысяча чатырыста чалавек. Мне давалося стаць сведкам таго, як у аддаленай вёсцы Даўляды, якая знаходзіцца за 60 кіламетраў ад райцэнтра, падвозілі людзей на вялікай машыне да могілак. А яшчэ мне пашчасціла трапіць на асвячэнне новай капліцы на могілках у вёсцы Дзёрнавічы. Урачысты і хваляючы момант зазналі былыя жыхары і іхнія нашчадкі, якія прысутнічалі на набажэнстве. Справа ў тым, што на гэтых могілках засталася старажытная драўляная капліца з некалькімі абразамі, таму вырашана было ўзвесці новую святыню побач. Пры ўдзеле мясцовых святароў і адміністрацыі раёна асвячэнне і першую літургію правёў епіскап тураўскі і мазырскі Леанід. Потым святонная працэсія рушыла асвячаць крыж каля крыніцы побач з будынкам былой школы.

А ў вёсцы Вяжышча мне давалося пазнаёміцца з нераўнадудным чалавекам, які жыве памяццю і ўвасабляе яе ў шмільды-памяткі, якія прымацоўвае на дрэвах, на сляхах — усім навідавоку. Гэты чалавек — **Сяргей ПАХАРЭНКА**, былы начальнік цэха Мінскага маторнага завода. Кожны год Сяргей Мікалаевіч прыязджае на сустрэчу з малой радзімай і са сваімі землякамі. І будзе прыязджаць заўсёды, колькі ні пройдзе часу — у каго-каго, а ў гэтага рупліўца памяць жывая, добрая, светлая.

Анатолий КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Прэм'ера

СЫШЛА МАЎКЛІВА І СПАКОЙНА

«Беспасажніца» ў тэатры Горкага да юбілею Астроўскага

Сёлета адзначаецца 200-годдзе з дня нараджэння класіка рускага тэатра Мікалая Астроўскага — чым не нагода для Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага рыхтаваць прэм'еру? Тэатр, які абазначаны гледачы часцей называюць проста «рускі», не першы раз прымярае прэм'еру да юбілею. Гэта спрацоўвае: дадае ўрачыстасці. І глядзіць у тэатр ужо ў тонусе і з пэўным настроем: глядзець нешта святочнае па вызначэнні. Вось такі флёр святочнасці дакладна не зашкодзіць спектаклям, створаным паводле класікаў, вядомых з дзяцінства па школьнай праграме літаратуры. Астроўскі знаёмы, «Беспасажніца» — так, зорства публіка наогул не толькі самую п'яду можа ведаць, але і некалькі яе экранізавалі, ды ў многім у памяці «Жорсткі раманс» Эльдара Разанава, які з'явіўся больш за 30 гадоў таму. Даўнавата, можна абнавіць, тым больш што ёсць асабліва нагода.

Рэжысёр-пастаноўшчык, мастак кіраўнік тэатра Сяргей Кавальчык, праўда, удакладніў назву паводле аўтарскага допісу: «Orus 40. Беспасажніца». Паарыганальнічаць вырашылі нават у назве, падумае глядач, — а чаго ж тады кажаць ад самага спектакля?

Па-першае, таго, што да класічнай п'есы цалкам пажэлівае стаўленне. А гэта значыць, што гісторыя Ларысы Дзімітрыеўны разгортваецца як напісана і без рознага там асучаснівання, пры тым, што сам матэрыял дазваляе падобнае, новае працэнне:

у цэнтры купцы са сваімі бізнес-планами, як цяпер бы сказалі, матуля, якая хоча прыстроіць дачку, і бедная дзяўчына, якая шукае каханя, але знаходзіць спажаўцоў сваёй прыгажосці. Сяргей Кавальчык пайшоў іншым шляхам: Астроўскі застаецца класічным, але і адчуваецца жаданне рэжысёра падаць гісторыю арыганальна.

Першы крок да арыганальнасці — мінімалізм у дэкарацыі (сцэнаграфія Алы Сарокінай). Вось дастаткова мінімуму рэчэй на сцэне, мінімуму антуражу, чорны фон — і героі дзейнічаюць нібыта ў больш умоўнай сітуацыі. Хоць ёсць знаходка, якая дапамагае выбудаваць канву дзеі. Гэта вобраз ракі, па якой плаваюць баржы і караблі, а на беразе Волгі жывуць людзі — адны пакутуюць, другія радуюцца ды гуляюць. Гуляюць пышна — з карагодамі ды хвацкімі песнямі, у адпаведных строях ды з какашнікмі.

У гэтым другі крок да арыганальнасці: шмат музыкі і спеваў. Прычым да рускіх народных песень дадалася тыя, што былі адмыслова напісаны для спектакля (кампозітар і аранжыроўшчык Цімур

Каліноўскі) і выконваюцца артыстамі тэатра літаральна на сцэне (хормайстар Павел Юхновіч). І спяваюць «не махнаты чмель» і не «душысты хмель» (хоць у пэўны момант здаецца, што вось-вось загучыць менавіта гэта). Музыка і танцавальныя нумары (харэограф Дзімітрый Залескі) закладаюць настрой і крыху разварушаюць атмасферу інтры, у якой існуюць героі, робяць свае нізкія ўчынкы, як Сяргей Сяргейч Паратаў (Руслан Чарнецкі), Юлія Капітончы Карандышаў (Сяргей Жбанкоў) ці Мокій Пармёныч Кнураў (Дзмітрый Ямядоў) з Васілём Данільчам Ваважавым (Ягор Трацякоў). Альбо прыстасоўваюцца да абставін, як Харыта Ігнацьеўна (Ганна Маланкіна).

Ці рызыкаваць спадзявацца на шчасце, як Ларыса Дзімітрыеўна (Вера Грыцкевіч), паставіўшы на карту ўласнае жыццё. І ў гэтым тэатры крок да арыганальнасці. Шмат у чым поспех «Беспасажніцы» што ў тэатры, што ў фільмах залежаў ад акцёрскага складу, у прыватнасці ад выкананняў чы галоўнай ролі. Каб шчыра захаханую і жарную Ларысу Дзімітрыеўну захацелася

пашкадаваць — яна павінна выклікаць трапятанне, цеплыню і спагаду. Наша «беспасажніца» атрымалася крыху ганарлівая, хутчэй як дзяўчына, якая ведае сабе цану (і з гэтым памірае?). А вось выклікаць шкадаванне рэжысёр вырашыў асаблівым чынам. Ларыса Дзімітрыеўна не проста памірае ад кулі Карандышава. Яна доўга і эфектна адыходзіць у чорную бездань ракі. Яна губляе сувязь з зямлёй, з жыццём і пераходзіць ва ўладарства Волгі, вобраз якой нам раз-пораз ажыўлялі на сцэне. Яна ідзе туды, дзе ціха і спакойна, такая ж спакойна (тут няма жыцця?). «Рэкі-рукі» (ой, здаецца, гэта не адсюль, але чамусьці прыйшло ў галаву) ахінаюць яе постаць. І ах!.. Авацы. Асабліва моладзь у зале выявіла захапленне знаходкай. Напэўна, палюбяць тэатр як мастацтва, як калісьці гэта здарылася са мною падчас прагляду спектакля «Кароль памірае» ў пастаноўцы Вітаўта Грыгальонаса: там героі пакрысе пазбаўляюцца ад сувязі з жыццём. Марудна і эфектна. Прыгожа. Крапула і запомнілася надоўга яшчэ і тым, што той спектакль быў вытрыманы ў адной, вельмі адметнай стылістыцы, што надзвычай пасавала сучаснаму тэатру.

Тут тэатр іншы — класіка застаецца класікай. Але формула спрацавала: хочаш расчуліць гледача ў адноснах да героя — рамантызуй яго смерць. Хочаш уразіць гледача — прыдумай, як гэта зробіць эфектна. Для каго і якія эфекты спрацоўваюць — ужо справа досведу, тэатральнага і жыццёвага.

Ларыса ЦІМОШЫК.

СЁННЯ

Месяц

Маладзік 20 красавіка.
Месяц у сузор'і Рака.

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	5.45	20.31	14.46
Віцебск —	5.31	20.25	14.54
Магілёў —	5.35	20.21	14.46
Гомель —	5.36	20.13	14.37
Гродна —	6.01	20.45	14.44
Брэст —	6.06	20.41	14.35

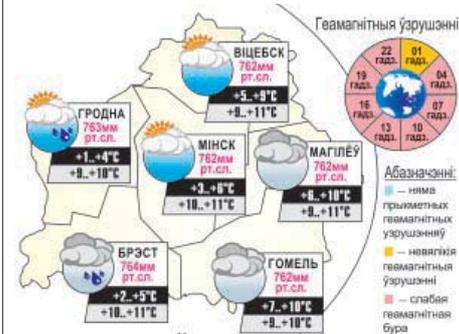
Імяніны

Пр. Артамона.
К. Клаўдзіі, Марцэліны,
Марыі, Васіля, Рышарда.

Фота Анатолія КЛЕШУЧКА

ЗАЎТРА

Даты

Падзеі

Людзі

26 КРАСАВІКА

1842

год — Брэсцкая крэпасць пачала дзейнічаць як крэпасць першага класа. Яе будаўніцтва на месцы цэнтры старога горада пачалося ў 1833 годзе па праекце ваеннага тапографа і інжынера Карла Опермана. Першалачаткова былі ўзведзены часовыя земляныя ўмацаванні, першы камень у падмурак крэпасці быў закладзены 1 чэрвеня 1836-га. Асноўныя будаўнічыя работы завяршылі да 26 красавіка 1842-га. Крэпасць складалася з цытадэлі і трох умацаванняў, якія абаранялі яе. Па знешняй лініі крэпасці праходзіў земляны вал вышыняй 10 метраў з цаглянымі казематамі, за якімі прапаланы каналы з перакінутымі праз іх мастамі. Крэпасць удасканальвалася да Першай сусветнай вайны. З 15 жніўня 1915-га да канца вайны занята германскімі войскамі. З сакавіка 1918-га ў Белым доме крэпасці падпісаны Брэсцкі мір. 22 чэрвеня 1941-га гарнізон Брэсцкай крэпасці прыняў першыя ўдары нямецка-фашысцкіх захопнікаў і больш за месяц трымаў абарону. Прэзідыум Вярхоўнай Рады СССР Указам ад 8 мая 1965-га прысвоіў Брэсцкай крэпасці ганаровае званне «Крэпасць-герой». У 1971-м адкрыты мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць-герой».

1863

год — нарадзіўся Яўстафій Філарэтавіч Арлоўскі, беларускі гісторык, краязнаўца і педагог.

1933

год — нарадзіўся Георгій Паўлавіч Гурыновіч, беларускі вучоны-фізік, акадэмік НАН Беларусі. Аўтар больш за 280 навуковых прац. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1980).

1798

год — нарадзіўся Эжэн Дэлакруа, французскі жывапісец і графік, пачынальнік французскага рамантызму.

1828

год — пачалася Руска-турэцкая вайна 1828—1829 гадоў.

1937

год — падчас Грамадзянскай вайны ў Іспаніі нямецкая авіяцыя падвергла шматгадзінай разбуральнай бомбардзіроўцы горад Герніку. Загінулі 1650 мірных жыхароў. Гэтай падзеі прысвяціў сваю карціну Пабла Пікаса.

1942

год — нарадзіўся Святаслаў Ігаравіч Бэльза, расійскі літаратурны і музычны крытык, заслужаны дзеяч мастацтваў Расійскай Федэрацыі, народны артыст Расійскай Федэрацыі.

ЯНКА СІПАКОЎ:

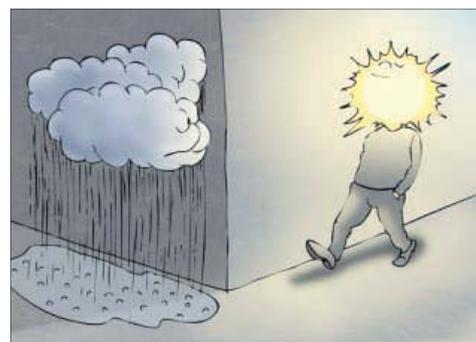
«Ды на зямлі ўсё ж ёсць адна істота,
Ад якой усё непамыслоты:
Сам на сябе палое чалавек».

— Дарагая, вось я гляджу на цябе і ніяк не магу зразумець: як Бог стварыў цябе адначасова такой прыгожай і такой дурной?

— Вельмі проста. Прыгожай — каб я падабалася табе, а дурной — каб ты мне падабаўся.

Вырашыў перайсці на здоравае харчаванне. Чысціў мандарыны, а сок я прыгне мне ў вока! Каўбаса б такога ніколі не зрабіла...

Пацешны факт: соль узростам 450 мільёнаў гадоў, пападаючы ў краму, мае тэрмін прыдатнасці два гады.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Рэгістрацыйнае пасведчэнне нумар 2 ад 17 лютага 2009 года, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

ТЭЛЕФОНЫ У МІНСКУ: прыёмная — 311 17 13 (галоў.факс);
адрэсаў: пісьмаў — 311 17 44, маркетынгу — 263 66 73, бухгалтэрыі — 311 17 16.

ПРЫЁМНЫЯ РЕКЛАМНЫЯ ТЭЛ./ФАКС: 311 17 27,

е-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары аўтыбіяграфічных матэрыялаў несць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. І ў меркаванні не з'яўляюцца суадказальнікам з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пisma. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

www.zviazda.by

е-mail: info@zviazda.by

(для зваротаў):
zvarot@zviazda.by

Газета адрэсавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрыеце

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 11.432. Індэксы 63850. Зак. № 872.

Нумар напісаны ў 1930.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

25 красавіка 2023 года.